

TAULA PER AL DIÀLEG MULTIACTORS PER A LA REFORMA DE LES INSTITUCIONS INTERNACIONALS: GOVERNANÇA AMBIENTAL

Palau del Parlament, 21 de març de 2009

El canvi climàtic és un dels grans debats que els darrers anys ha obert els ulls al món i ha despertat l'interès de milions de ciutadans sobre la necessitat d'actuar i adoptar una perspectiva global davant de determinats problemes, els efectes dels quals, desconeguts i incalculats en gran mesura, no coneixen fronteres administratives.

I és que en poc temps ens hem trobat que el debat sobre el medi ambient, el canvi climàtic i la gestió del territori i dels recursos energètics i naturals han deixat de veure's com un repte de futur i han esdevingut un problema real a escala global.

Avui, tot i que encara queden escèptics, la majoria de governs ja reaccionen davant l'amenaça, una amenaça cada vegada més propera, del canvi climàtic global i de les conseqüències que pot provocar: alteracions climàtiques greus que col·loquin les seves economies, els seus paisatges, el seu medi ambient, en perill.

Tot això passa a escala global. És cert que les conseqüències mediambientals poden ser diferents en una zona o una altra del planeta. Fins i tot poden ser distintes entre territoris veïns. Però és veritat que l'arrel del problema és comuna i que tots, absolutament tots, tenim la responsabilitat de mirar d'aportar-hi respostes comunes i amb una certa celeritat.

No hi ha cap altra opció. Davant l'amenaça del canvi climàtic el destí dels pobles del món és el mateix. A més, per a la humanitat no és una política raonable deixar la cerca de solucions per més endavant o per quan es facin evidents els efectes del canvi climàtic global, ja que segurament a partir d'aquell moment ja serà massa tard per actuar. Així, com ja vaig avançar recentment en una conferència d'assemblees regionals europees sobre el canvi climàtic i la gestió de l'aigua, aquesta vegada el perjudici d'uns no es tradueix en el benefici d'uns altres. Per tant, més que mai, no s'hi val a girar la vista i fer-se el sord. Aquest cop, a mitjà o llarg termini, o tots guanyem o més aviat tots perdem.

I com que parlem d'un tema a escala planetària, el tractament de les polítiques mediambientals exigeix una perspectiva i unes mesures globals. És cert. Però, atenció, perquè aquestes mesures també han de respectar i integrar al mateix temps les diferents perspectives locals i regionals, ja que en cas contrari qualsevol intent d'adoptar mesures globals generarà múltiples conflictes i desajustos interns i no trobarà eficiència en la seva implementació. En aquest sentit, no ens ha de passar per alt que el que globalment pot ser un detall menor en l'àmbit local o regional pot adquirir una transcendència diferent i esdevenir un assumpte urgent, greu i imprescindible.

Per tant, el repte és de tots, i des del punt de vista legislatiu les respostes que hem de donar a aquest problema passen pel diàleg i la cooperació de totes les assemblees legislatives i fer tot el que sigui possible i una mica més per tal que s'impliquin i assumeixin responsabilitats en aquestes qüestions polítiques que són claus per al nostre futur.

D'altra banda, aquesta major conscienciació global també ha arribat a casa nostra i ha provocat que cada vegada siguem més els qui estem compromesos amb la construcció d'una Catalunya ambientalment, socialment i econòmicament sostenible. I dic tots tres elements: ambientalment, socialment i econòmicament sostenible. I és precisament l'essència d'aquest discerniment el que fa que avui siguem més i més els qui veiem en la gestió sostenible del territori una opció estratègica nacional i un repte social de primer ordre que han d'anar inexorablement lligats a les polítiques en el sector primari, en la política industrial, energètica, de mobilitat, de transport, de planificació territorial, turística, de gestió forestal, comercial. A la prevenció de determinats efectes, en definitiva, no desitjats del desenvolupament humà.

Amb tot, si bé és cert, com deia, que la conscienciació sobre els problemes ambientals ha anat arrelant i s'ha estès i consolidat progressivament entre la població, també ho és que els hàbits i les maneres de fer individuals i socials, privats i públics, cap a models més sostenibles canvien a un ritme molt més lent; de vegades massa lent.

I és aquest, precisament, un dels camps en què cal començar a actuar un cop perfilades totes les eines legislatives. Perquè en una societat com la nostra –

avançada, teòricament, i econòmicament activa però complexa—, perquè ocupa una superfície relativament petita, la pressió de l'activitat humana sobre l'entorn i els efectes nocius que genera són molts i diversos. I per posar-hi remei cal seguint reeducant i conscienciant les persones fins que acabin liderant elles mateixes aquestes transformacions.

Els objectius globals a curt i mitjà termini passen per generar vertaders canvis de dinàmiques, canvis d'inèrcies que influeixin en les decisions i els comportaments d'un ampli ventall de sectors, inclosos la comunitat de negocis i els consumidors. En aquest sentit, comunicar els èxits i aprendre de l'experiència ajudarà que tots siguin millors administradors del medi ambient. Només així aconseguirem que l'enfocament del futur no estigui tant en la penombra, sinó més aviat a veure què es pot fer i donar exemples concrets del que passa quan les persones trien una ruta més sostenible.

Aquest esperit de respecte i de treball comú per una nova consciència ambiental queda recollit en l'article 46 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que estableix que són els poders públics els que han de vetllar per la protecció del medi ambient per mitjà de polítiques públiques basades en el desenvolupament sostenible. El nostre estatut recull també que les polítiques ambientals s'han de dirigir especialment a la reducció de les diferents formes de contaminació, la fixació d'estàndards i de nivells mínims de protecció, l'articulació de mesures correctives de l'impacte ambiental, la utilització racional dels recursos naturals, la prevenció i el control de l'erosió i de les activitats que alteren el règim atmosfèric i climàtic i el respecte als principis de la preservació del medi.

Molts dels qui avui són aquí fa anys que lluiten per revertir els efectes de la degradació ambiental i per promoure el desenvolupament adequat i sostenible en tots els països. Alguns de vostès són dels primers que van prendre consciència col·lectiva que calia fer virar aquest immens transatlàntic en què navega la humanitat per recuperar el pols climàtic del planeta, i vostès han vist que el ressò de les proclames que semblaven ser proferides al desert de mica en mica prenen cos i ocupen espais en la consciència de la societat.

Aquesta petita victòria, petita perquè encara no és completa, és la que ha d'actuar d'esperó i la que ens ha d'animar tots plegats a seguir perseverant, perquè un esforç total és una victòria completa.

I a tall d'això una darrera reflexió. Qui és més fort, avui? En l'escenari mundial probablement encara és més fort i més poderós qui té més diners, qui té més armes. I això ha de ser així eternament? En cap cas. Segurament, qui tingui més complicitats, qui sigui capaç de generar més xarxa i qui sigui capaç de construir aquesta xarxa és qui té més futur en la humanitat.

Així, doncs, els desitjo que tinguin molts bons diàlegs, que perseverin en el seu treball en la cerca d'un món millor, que encomanin l'entusiasme i la il·lusió en la lluita contra la degradació del medi ambient i que guanyin més adeptes a la causa, una causa tan noble com la de la supervivència, que per aquest motiu ha de ser causa de tots. Les forces que s'associen per fer el bé no se sumen, es multipliquen.

Moltes gràcies.